

FRANCIA

Március 2–15. között zajlottak az idei **Printemps des Poètes** (Költők tavasza) versünnep eseményei. Jókedvű fesztivál volt a mostani, annak is szánták a szervezők, hiszen alcíme *en rires* (nevetve) volt. Mottóul Alphonse Allais egy általános érvényű gondolatát választották: „Azok az emberek, akik soha nem nevetnek, nem vehetők komolyan.” Másrészt úgy gondolták, hogy mindenféle válsággal sújtott korunkban fokozottan szükség van a humorra. Jean Tardieu emlékének ajánlották az idei rendezvényt, aki előtt többek között Jacques Roubaud egy új és – mondani sem kell – vicces szonettel tiszteleg (olvasható sok más mellett a www.printempsdespoetes.com honlapon). Tardieu (1903–1995) sokszínű és nagy hatású életművel rendelkező költő, író, drámaszerző, esszéista volt; alkotásainak állandó jellemzője a játékoság és a humor. Furcsa ellentmondások találhatók a költészet háza táján Franciaországban: egyfelől az olvasó népszerűség egy százaléka olvas rendszeresen verset, az iskola után pedig költészettel találkozni „csak úgy” általában nem szokás, továbbá a média is kevés (bár növekvő) figyelmet szentel a verseknek, s ha van is szó róla, az esetek döntő többségében már klasszikussá vált költőket idéznek meg. Másfelől azonban Franciaországban hihetetlen mennyiségű költészeti folyóirat van: ötszáz körüli a számuk! Versekkel foglalkozó kiadóból is több száz van, valamint jó néhány nagyszabású rendezvénysorozat, mint a *Printemps des Poètes* is. Rendkívül szimpatikus szándék vezérli a szervezőket: mindenki számára elérhetővé tenni a költészetet. Mivel? Például erre az alkalomra több kötetet megjelentetnek, többnyire a legnagyobb kiadók gondozásában: versantológiát *En rires / Nevetve* címmel, ugyanezzel a címmel CD-t is kiadtak, egy új OuLiPo-antológia is napvilágot látott erre az alkalomra Jean Tardieu műveinek újra-megjelentetésével. Mindig gondolnak a gyerekekre is: most illusztrált Queneau-versgyűjtemény jelent meg számukra. Természetesen számos izgalmas programban lehet részük az érdeklődőknek, például OuLiPo-esten vehetnek részt, ahol Jacques Roubaud-val, Jacques Jouet-val (aki idén ismét Magyarországra látogat a Frankofónia ünnepe alkalmából), Marcel Bénabou-val találkozhatnak. Jacques ROUBAUD fáradhatatlan, örök-friss szellemmel újszerű kísérletre vállalkozik önálló estjén: saját versek mellett klasszikus francia és külföldi költők alkotásaiból is válogat, előadását pedig a Créteil-i kortárs zenei műhely muzsikusaik improvizációi teszik teljessé. Egyébként Roubaud továbbra is nagyon termékeny alkotó: év elején jelent meg a már eddig is több mint kétezer oldalas *Le Grand incendie de Londres / Nagy londoni tűzvész* című önéletrajzi művének újabb kötete, februárban pedig egy gyermekek számára írott *Rondeaux / Rondók* című verseskötettel lepte meg olvasóit, amelyben a 8–12 évesekhez szól természetéről, állatokról, gyermekkoráról. Georges PEREC-nek, az OuLiPo másik nagy klasszikusának is jelent meg könyve a *Printemps*

des Poètes alkalmából: *Beaux présents belles absentes / Szép ajándékok, szép távollévők*. Az Hachette kiadó pedig egy 1968-as – eddig csak folyóiratban publikált – Perec-írást jelentetett meg könyv alakban. Címe mulatságosan hosszú: *L'Art et la manière d'aborder son chef de service pour lui demander une augmentation*, azaz *A művészet és annak tudománya, miként kérjünk fizetésemelést főnökünktől*. Ezt akkor írta Perec, amikor egy éve már OuLiPo-tag volt, vagyis igazi oulipiánus írással van dolgunk: majdnem százoldalnyi központozás nélküli szöveg egy teljesen „irodalmiatlan” témáról. Egy vállalat-diagram a kiindulópontja, és a kombinatorika módszereivel játszva veszi számba a lehetséges helyzeteket, amelyek a fizetésemelés szóba hozásánál elképzelhetőek.

A másik jelentős tavaszi könyves esemény a franciáknál a márciusi **Salon du Livre**, amelynek idei díszvendége Mexikó. A szokásos nagy könyv- és programkínálat sűrűjében egy dologra azért figyeljünk fel: a BD (bande dessinée / képregény) egyik ágának, a *mangának* a hódítására. Előadások, tehetségkutató vetélkedő, kiállítások mellett egy igazi, nagy japán *mangaka* érkezése varázsolja el a műfaj híveit.

Olivier ADAMról már többször szerettem volna említést tenni, hiszen az utóbbi években folyamatosan írja könyveit, minden művére odafigyel a kritika és a közönség is. Az idei év elején megjelent hatodik regénye, a *Des vents contraires / Ellenszél* (L'Olivier) is a megkezdett utat folytatja: családi titkok, eltűnések körül bonyolódnak történetei. A 2007-ben megjelent *A l'abri de rien / A semmi védelmében* egy olyan nő történetét meséli el, aki saját családját hagyja ott, hogy hajléktalanokkal foglalkozzon. A még korábbi *Falaises / Sziklafal* hőse anyja nyomait kutatja, aki az étretat-i meredélyről leugorva lett öngyilkos. Új regényében pedig a forgatókönyvíró Paul Andersen felesége tűnik el egyik pillanatról a másikra, maga után hagyva férjét és két gyereküket. Az író arra kíváncsi, hogy mi történik az emberrel, ha a megszokott környezete összeomlik, ha valamiért megszűnnek az addig működő kapcsolatai. Adam némi önironiával mesélte egy interjúban, hogy új könyve befejeztével ő maga is meglepődött, hogy már megint ugyanazt írta. De aztán meg is nyugtatta magát azzal, hogy az írók nagy része egy életen át ugyanazt a könyvet írja. Új elemként figyelhetjük meg azt, hogy az Olivier Adam műveiben ábrázolt eddig megszokott háttér immár nem nagyvárosi peremkerület, hanem Saint-Malo, azaz Bretagne, a tenger világa. (Ez egyúttal az író és családja nemrég választott lakóhelye is.) Az író szerint a tenger, az ég, a horizont, vagyis a természeti elemek az élet átélését segítik, az örökös tengerparti szél arra emlékeztet, hogy élünk.

És egy másik Olivier: Olivier ROHE, akinek a Gallimard-nál jelent meg egy regénye *Un peuple en petit / Egy nép kicsiben* címmel. Az 1972-es születésű, német apától és örmény anyától származó szerzőt első szépírói megjelenésekor is úgy üdvözölte a kritika, mint valami ufót („objet littéraire non identifié” / azonosíthatatlan irodalmi tárgy), és mostani regényéről is a legpozitívabb hangon szólnak az ismeretteretűek: kivételes könyv, az idei évkezdet egyik legszebb könyve. Három főszereplője van, egyszersmind három narrátora, akik egymás után szólalnak meg, és anélkül, hogy dialógust folytatnának, mégis többször választ adnak egymásnak: egy öregedő, daganattal küzdő színész, egy szörnyű háborúban ide-oda sodródó gyermek, később kamasz, végül egy párizsi bérházban bezárva, illetve bezárkózva élő egyén.

Végül néhány érdekesség: Proust műve, *Az eltűnt idő nyomában* megjelent hangoskönyv-formában (többek között André Dussolier előadásában), paraméterei: tízenegy CD-re fért rá, és több mint három kilogrammot nyom! Magyar vonatkozású hír: különböző sikerlisták után kutatva akadtam rá egy, a Magazine Littéraire támogatásával működő, könyvkereskedők által létrehozott honlapra (www.lechoixdeslibraires.com), amelyen – kellemes meglepetésként – Örkény István *Tóték* (franciául: *Les boîtes / A dobozok*) című drámáját ajánlják értő szavakkal, elismerő jelzőkkel, külön kiemelve a kis kiadó (Cambourakis) hősies vállalkozását, amiért ilyen irodalmi csemegékkal szolgál az olvasóknak. A Magazine Littéraire hosszú cikkben méltatja Szabó Magda munkásságát. Már hat könyve jelent meg franciául, legutóbbi a Viviane Hamy kiadónál publikált *Le Vieux Puits / A régi kút*. A cikk a 20. század egyik legnagyobb prózaírójaként aposztrofálja a magyar írónt – jó ilyesmit is olvasni francia nyelven. (Klopfer Ágnes)

„A Kikötői hírekben az a legjobb, hogy csöppet sem szentimentális”
(Cate Blanchett, a Kikötői hírek c. film szereplője)

„A Kikötői hírek arról szól, hogyan találunk közösségre az egyes emberek”
(Julianne Moore, a Kikötői hírek c. film női főszereplője)

ANGOL

Gary SNYDER, a Pulitzer-díjas költő, a San Francisco-i Reneszánsz mozgalom tagja, a Guggenheim Múzeum egyik tárlatának megnyitóján olvasott fel saját és mások verseiből. *A harmadik szem: amerikai művészek Ázsiát szemlélik* – ennek a gondolatnak a jegyében született a kiállítás. Nem véletlen, hogy öt kérték fel a feladatra, ugyanis a zen buddhizmus eszméi és az amerikai őslakosok természet iránti tisztelete erősen áthatja költészetét. Egy darab kifeszített fehér selyem és halványan felvitt tinta – a természet gigantikus szépsége tör át abban a kínai alkotásban, mely SNYDER felolvasott versét ihlette. Érdemes megjegyezni, hogy közben felvegyem az előző Kikötői Hírek-cikkben megkezdett szálát, míg egyes bevándorlók teljesen asszimilálódni igyekeznek, addig az ázsiai bevándorlók ún. plurális akkomodációra törekcsenek, ők állnak ellen a legerősebben az olvasztótégely hatásának. Az Amerikából kiinduló New Age gondolatrendszerének ihletői voltak a migráns ázsiaiak által képviselt vallási eszmék, melyek a beatköltőket is megérintették. Bár SNYDER vonakodva fogadja el a beatköltőkhöz való besorolást, büszkén vallja, hogy a buddhizmus humanisztikus eszméiben talált egyetértési alapot Allen GINSBERGgel és más beatköltőkkel.

Az indiai származású Aravind ADIGA, aki néhány hónapja megnyerte a Man Booker-díjat, most Ázsiában aratja a babérokat. Debütáló regényével a Commonwealth-díjnak két döntőjébe is bekerült az elmúlt hónapban. A *White Tiger* bravúros mestermunka, ennek ellenére elavult bipoláris szemlélete némi hiányérzetet hagyhat az olvasóban. Fény és sötétség, gazdagok és a szegények, szolga és úr – ezekre a polarításokra van kiélezve a történet. „Indiában csupán két kaszt van: a nagy pocakosok és a kis pocakosok kasztja.” Szociográfiai szempontból viszont figyelemreméltó ez a 21. század Indiáját bemutató történet. A tavalyi választás miatt az akkori zsűrit azzal támadta a közvélemény, hogy az értékelés során a biztos utat választotta, mert egy már korábbi munkáival befutott írónak, Anne ENRIGHTnak ítélte a díjat. Talán ezt igyekeztek elkerülni az ideai választással, ezért akadtak fenn a rostán olyan nevek, mint S. Rushdie, S. Barry, A. Ghosh.

De a kiérdemelt elismerés mindig megérkezik, mert BARRY megnyerte a Costa-díjat, GHOSH-ról a Salonban áradoztak, RUSHDIE könyvét pedig már magyarul is kézbe lehet venni.

RUSHDIE arról elmélkedik egy Guardianban megjelent cikkben, hogy mennyivel könnyebb egy kevésbé zseniális könyvből sikeres filmet csinálni; miért van bukásra ítélve az *Ulysses* a mozivásznon; továbbá elemzi az idei év filmes természetét, beleértve a F. Scott FITZGERALD *The Curious Case Of Benjamin Button* című novellájának feldolgozását, melyben az egyre fiatalodó szereplő élete fordított sorrendben pereg.

Hogy nemcsak egyirányú a forgalom a kikötőben, jól mutatja, hogy a nemrégiben angolra fordított MÁRAI-regényről, az *Eszter hagyatékáról* jelent meg dicsérő kritika a Guardianban. Áprilisban a Világ Hangjai fesztiválon várják NÁDAS Pétert, GARACZI Lászlót, TÉREY Jánost, BÁN Zsófiát és BABARCZY GARACZY Lászlót, TÉREY Jánost, BÁN Zsófiát és BABARCZY Esztert New Yorkban. BARTIS Attilának a *Nyugalom* című regényét Goldstein Imre fordította, a legjobb könyvforgénye, melyet Goldstein Imre fordított, a legjobban is, sokdítás amerikai díjat kapta meg. Szóval, ha lassabban is, sokkal kisebb repedéseken keresztül, de mi is átszivárgunk más nemzetek tudatába.

Miközben Virginia WOOLF esszéinek újabb gyűjteménye jelent meg, addig Maria DIBATTISTA tanulmánya Woolfoot próbálja egy egészen új szemszögből bemutatni. *Imagining Virginia Woolf* – vagyis hogyan látják őt az olvasók az alkotásain keresztül, hányféle írói személyiség rajzolódik ki bennünk, s ezek hogyan viszonyulnak egymáshoz a befogadói tudatunkban. Tehát az írókat keressük, de nem az életrajzi adatok mögött, hanem aki a műveinek soraiból néz ránk, beszél hozzánk. Ígéretes és érdekes megközelítése ez a kritikai biográfiának.

Az amerikai író, David Foster WALLACE önmaga vetett véget életének az ősszel. Januárban pedig a 75 éves John UPDIKE-től búcsúzhattunk. Wallace egyike azon keveseknek, akiknek írói stílusán nem érződik a nyomás, amit a forgatókönyvírók gyakorolnak az amerikai irodalomra. Leginkább ismert regényében, az *Infinite Jest*-ben, melyet a Time Magazin száz angol nyelvű regény sorába emelt, unatkozó és önmaguk elöl élvezetekbe menekülő szereplőket vonultat fel, hogy az amerikai típusú szorongást, a jólét mögött meghúzódó ürességet ábrázolja. *Pale King* címmel posztumusz kötetet ígér a kiadó Wallace befejezetlen regényéből. Updike is ugyanennek a szorongásnak az útvesztőjébe vezet be bennünket felledhetetlen nyúlregényeivel.

Születés és halál... De most inkább fordítsuk meg ezt a megszokott sorrendet, hogy a halál gondolata után az élet kezdetével zárhassam a híreket, rájátszva a fent említett Fitzgerald-novella koncepciójára. A multikulturalizmus volt annak a februári PEN-eseménynek a központi fogalma, mely a gyermekkönyvek és azok illusztrációi körül forgott. A kulturális különbözőség iránti tiszteletet érdemes korán belesöpögtetni a fogékony gyermeki lélekbe, különösen egy ilyen sokszínű országban.

(Márkus Krisztina)

NÉMET

Újregénnyel jelentkezett Daniel KEHLMANN. A *Die Vermessung der Welt* (A világ fölmérése, ford.: Fodor Zsuzsa, Magvető, 2006) című világsikerű regény szerzőjének új alkotását nem kis várakozás előzte meg. Többek szerint éppen erre referál némi humorral a kilenc epizódból kirajzolódó új regény címe: *Ruhm*, azaz *Hírnév*. Nem elképzelhetetlen, hiszen a történeteknek valójában kevés köze van a hírnévhez, sokkal inkább a média- és kommunikációtechnikai vívmányok hatására szét hulló identitásra referál az NZZ kritikusa szerint. Egy férfi új mobilján más telefonhívásait fogadja, s kis idő múltán igyekszik a valóban hívott fél identitását felvenni, ami olyan jól sikerül, hogy a hívásaitól hirtelen érthetetlen módon megfosztott híres színész lassan önmaga imitátorává avanszál. Az elcsérelt telefonhívások így elcsérelt és megkettőződő identitásokat hoznak létre, furcsán megcsavarva valóság és fikció viszonyát. Ezt tovább fokozza a megháromszorozott elbeszélőalak jelenléte, az egyik elbeszélő személy vitája saját elbeszélőjével a neki megírt sorsról, de az író kíséretében utazó hölgyismerős attól való félelme, hogy belőle is regényhős válik és egy másik epizódban az éppen erről álmodozó blogger története is valóság és fikció viszonyát járja körül. Az eredménnyel azonban a recenzensek többsége nem maradéktalanul elégedett, leggyakrabban a karakterek mélységét hiányolják, vagy nem tartják elég erősnek a történetek kapcsolódási pontjait, nem érzik, hogy az epizódok kapcsolódása egy nagyobb egészet hozna létre. Gunther Nickel a literaturkritik.de-n közzétett írásában ugyanakkor úgy értékeli, éppen azt mutatja be Kehlmann regénye, milyen nehéz e világban valós, autentikus személyiség létrehozása. Szinte valamennyi kritikus dicséri ellenben a regénynek a többszörösen beágyazott, egymáshoz rafinált módon kapcsolódó történetek által teremtett artisztikus elbeszélő-szerkezetét és az elbeszélőmód reflexióját. A szinte rögtön a bestseller-listák élén landolt mű hírneve már adott, a kérdés csupán, hogy hosszú távon is fennmarad-e, vagy egyszerű epizóddá törpül Kehlmann ígéretes életművén belül. Aki még arra is kíváncsi, hogyan nyilatkozik legújabb művéről a fiatal osztrák szerző, az a neten is visszakeresheti pl. a német egyes csatorna *Druckfrisch*, azaz *Nyomdafriss* című műsorának vele készített beszélgetését az alábbi címen: <http://mediathek.daserste.de/daserste/servlet/content/1487798?pagelid=&moduleid=339944&categoryid=&goto=&show=>.

Szépirodalom kategóriában a *Ruhm* is bekerült a március 12–15. között zajló Lipcsei Könyvvásár Díjának 5 jelöltje közé. A további jelöltek: Wilhelm GENAZINO: *Das Glück in glücksfernen Zeiten* (Boldogság a boldogságtól távoli időkben), Reinhard JIRGL: *Die Stille* (A csend), Sibylle LEWITSCAROFF: *Apostoloff*, Andreas MAIER: *Sanssouci* és Julia SCHOCH: *Mit der Geschwindigkeit des Sommers* (A nyár iramában).

A hetvenes évek vége óta folyamatosan publikáló, számos elismeréssel jutalmazott, 2004-ben a Büchner-díjat is elnyerő GENAZINO regényeiben általában a kismembek életét, azok hétköznapi elemeit teszi aprólékos megfigyelések tárgyává. A Kafka örököséként is aposztrofált szerző új regényében is lakonikusan mesél szomorú hőséről, a kenyerét mosodai szállítóként kereső, korábban Heideggerről doktorált filozófusról. Dr. phil. Gerhard Warlich tulajdonképpen megelégedne ezzel a nem túl izgalmas, de biztonságos egzisztenciával, amikor azonban barátnője gyereket szeretne, gyökerestől fordul fel addigi életére. A kritikusok, úgy tűnik, nem csalódtak a regényben, dicsérik a helyenként vicces dialógusokat, az abszurd, szatirikus és szürreális vonásokat sem nélkülöző jelenetszövetet, ugyanakkor kiemelik a főhős radikális helyzetéből, és a komikum és tragikum egyensúlyából fakadó, már-már megrendítő hatást is.

Kevésbé egységes Andreas MAIER *Sanssouci* című regényének megítélése. A halálos balesetet szenvedett rendező, Max Hornung temetésére igen heterogén társaság érkezik, többek között a kétes szépség, Merle Johansson kisfiával, Jézussal, az elhanyagolt ikrek és néhány tévés Potsdamból, Alexej, az orosz-ortodox kolostor novíciája Münchenből. A főként a kastélypark alatti katakombákban játszódó történet Gustav Seibt, a Süddeutsche kritikusa szerint a potsdami alternatív körök élvezetes karikatúráját nyújtja orosz-ortodox és szadomazo vonásokkal fűszerezve. Az összességében vázlatos cselekmény, a rendezetlen szatirikus és kultúrkritikus színezetű történetek halmaza, amely véleménye szerint nem lép túl egy közepes *Tetthely*-epizód színvonalán. Ina Hartwig ennél sokkal finomabban fogalmaz a Frankfurter Rundschau hasábjain a „meglehetősen különös könyv” kapcsán, amely szerinte gonosz, titokzatos és éppen ezért izgalmas és nagyon komikus. Kifejezetten pozitív kritikát kap viszont Iris Radisch kritikája a *Die Zeit* című napilapban. Radisch filozófiai és bibliai mélységeket fedez fel a cselekmény színes összevisszaságában, amely véleménye szerint a „Mi az igazság?” kérdése körül forog, a tükkörtengelyek és kettőzések által alkotott felépítményt pedig barokk parkot idéz.

(Paksy Tünde)

SPANYOL

A kikötői hírek rám jutó része ezúttal valóban egy kikötőből, Santa María de los Buenos Airesből jelentkezik, ahol az idei február–március fő irodalmi attrakciója a Cortázar-évforduló és az azt kísérő események. Julio CORTÁZAR halálának 25. évfordulójáról több mint egy hónapig tartó rendezvénysozozattal emlékezik meg az argentin főváros február 12-től március 21-ig. Ennek keretében számos konferenciára, filmbemutatóra, kerekasztal-beszélgetésre, koncertre kerül sor, az ünnepségeket pedig egy utcai akció zárja, melynek során Marta Minujín képzőművész Cortázar nagyregényének szellemében 300 ugróiskolát rajzol a 9 de Julio út aszfaltjára. Közben több tucat szaxofonos jazz-zenét játszik majd, este 8-tól pedig a vállalkozó kedvű Buenos Aires-iek egy magukkal hozott Cortázar-idézetért cserébe birtokba vehetik az ugróiskolákat. A nyertes egy Marta Minujín által aláírt dobókockával és a közös játék örömeivel lesz gazdagabb.

Ugyancsak a Cortázar-megemlékezés jegyében az Alfaguara kiadó egy könyvet is megjelentet a szerző eddig kiadatlan műveiből: a *Papeles inesperados* (*Váratlan lapok*) címet viselő, több mint 400 oldal terjedelmű kötet tizenegy elbeszélést, négy öninterjút, tizenhárom verset valamint a *Libro de Manuel* és az *Un tal Lucas* mindeddig ismeretlen fejezeteit tartalmazza, és várhatóan mintegy három hónap múlva kerül a spanyol és argentin könyvesboltok polcaira.

Legkedvesebb Buenos Aires-i olvasmányomat is a „játék” szóval jellemezhetném leghívebben. Juan Carlos CAPURRO *Incendio en el Palacio de Tokio* (*Tűz a Tokió Palotában*) című kötete besorolhatatlan műfajú összművészeti objektum. Kezdetnek ott az előszó, melyben Raúl Santana arról értekezik, hogy eredetileg konzervdobozba kívánták csomagolni a könyvet esetleges történelmi könyvtáregetések ellen – a pléhruha sajnos hiányzik, de ez a kis kötet egyetlen fogyatékosága. Egyébként akad benne 62 rövidebb-hosszabb vers szép, piros kalligráfiákkal kísérve, melyek szabadságát, játékosságát a szürrealisták is megirigyelhetnék; azután egy igazolás, miszerint Juan Carlos Capurro a Tokió Palotában felolvasta egy versét. A *Sueño en la casa de Daumier* (*Álom Daumier házában*) című rövid próza egy argentin fiatalember párizsi viszontagságait beszéli el, aki – miközben egy Szajna-parti könyvhamisító titkos műhelyében dolgozik éhbérért lapozgatóként (így érik el, hogy a frissen nyomtatott hamisítványok használt eredeti benyomását keltsék) – füzetében jegyzeteli az utcán lopott női érintéseket. Két év alatt csinos gyűjteményre tesz szert, és egy különös álm hatására elhatározza, hogy kiadja ezt a rendkívüli csok-

rot: így lehet, hogy alig néhány hónap múltán saját hamis Gallimard-kiadványa kerül a kezébe, és a bonyodalom még csak most kezdődik... Egy másik szöveg bevezetője a cerentesi hagyomány szellemében azt állítja, hogy az eztán következő lapokat közreadója egy könyv belsejében találta egy antikváriusnál: tulajdonképpen vádiratról van szó, melyből kiderül, hogy egy bús művész, Uri Fruss, mindenáron a Szépművészeti Múzeumban szeretett volna kiállítani, de miután próbálkozásai rendre kudarcot vallottak, elhatározta, hogy kezébe veszi az ügyet, és belopja a terembe *Elvarázsolt akt* című festményét. Igen ám, de a múzeumigazgatónak egy napon szemet szúr a kép, és művésznünk döbbsent ámulatára nyomtalanul eltűnik.

A *Siete ecuaciones con una incógnita* (*Hét egyismeretlenes egyenlet*) című rész négyzethálós papíron, képletekkel-függvényekkel-ábrákkal kelt rendkívül tudományos hatást, miközben valójában öt gépelt feladvány szövegén törhetjük a fejünket vagy húzhatjuk száncat fanyar mosolyra, tetzés szerint.

A szerző azzal a gondolattal is eljátszik, miféle szerzői jogi következményekkel járna, ha alkoholos filccel minden piszoárra ráírnák: „Duchamp” – a szöveget pedig képsorozat kíséri: Capurro és barátja, a festő Santoro épp a MALBA (Museo de Arte Latinoamericano de Buenos Aires) mellékhelyiségében garázdálkodnak, alkoholos filccel felszerelve.

A kis kötet szövegeit Capurro rajzai-fotói-festményei-talált tárgyai egészítik ki – semmiképp sem illusztrálják, mert a szöveggel egyenértékűek, és éppúgy aktív befogadói közreműködést igényelnek, mint az egyes írások. A kalligráfiákon túl megjelenik itt a korábban kiállításán is bemutatott ruhásszekrény fotója, melynek külsejére Capurro mindenféle tárgyakat drótozott, belül régi flipper-asztal kapott helyet, körülötte pedig kisvasút robog, melyen katonák indiánokat üldöznek, de sosem érik őket utol; itt van *A postás mindig kétszer csenget* c. film plakátja, gemkapcsos vagy épp öngyújtón üldögélő aprócska figurák, de duzzogó Barbie-babát is találunk, vagy fa- és fémszobrokról készült fotókat.

Így lesz a Tokió Palota felégetéséből közös játék, valódi élményszámba menő nyelvi-vizuális tobzódás.

(Kutasy Mercédesz)

NEHÉZ ÚT

A Múút nem egy a társadalmi problémák taglálására szakosodott folyóirat, hacsak annyiban nem, amennyiben egy nyelvi műalkotás vagy egy képzőművészeti reflektál a korára és a világra, amelyben keletkezett. Mivel képregényt is közlünk, ahhoz az időpillanathoz érkeztünk, hogy ezegyszer mindennek a húsbavágó funkcionálisát mutassuk be. A következő képregény a B-A-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya kérésére született és a „**Nehéz út**” településbiztonsági project része, amelynek célja az uzsoratevékenység és az ezzel párosuló erőszak megelőzése. A képregény hősei a borsodi szegény emberek, akik közül jónéhány formálisan szinte analfabéta. Jó és Rossz harcában jött létre ez az Uzsora elleni naptár, melynek tanulsága korántsem népmesei.

Zemlényi Attila